

en, heden ten
brenge.

den Vrije-Uni-
kt Gispén een
eiding van het
zo zegt hij dan,
or iets dat de
Nederlandsche

dat nog be-
e religie, van
akten tot een
erlijke vrijheid.
Bazuin", dat
nog niet dood
cht. Het werd
oor politieke
tie op weten-
der Vrije Uni-
lag. De Chris-
jaar tot jaar,
de zich onder-
ng verwachtte
n kleine hon-
predikanten,
nodale organi-
wat een be-
en en ander
nu, in 1892,
en der Schei-
den grondslag
de Dordtsche
Gereformeerde
g bekend wer-
overliep. Mo-
isten en
k te ver ging,
volk, ging het
orden in het
worden. Men
naken, bevor-
eeldheid aan,
ristelijkste en
leider", be-
verleiden, en
heid te zaaien
istische volk
epen: ziedaar
leer en tucht

schrijft hij in
amerdebatten
heid is het
weinig begrip
an het Calvi-
gezegd heeft
ven rechten,
en moet als
hoe de sym-
van de Sou-
niets anders,
ideaal, toe-
n kindsbeen
hebben deze
sl ingenomen.
leiding van
diepgaande,
rondgedachte
gen, hebben
angaande de
die alles be-
melsche din-
ever van het
iets begrijpt,
ook van be-
ten, doet des
lat nog vóór
gen, ik zal
och zal kun-
van de Vrije
slag eene be-
het Calvinis-
happelijk ge-
na alles wat
thodox gods-
eginne aan,
len, of zich,
en heeft, en
ja vijandige
ard hebben.
schappelijke
lande had-
en beleden
sigen kring".
ij. Eerst de
th ontwikke-
telende poli-
uitliep. Van
lien kleinen
hebben be-
rijdering van
erlijkheid of
lenken. Maar
reft het uit-
Calvinistisch
aangaat de
zoo groote
a betrekking
der de heer-

schappij van de revolutionaire theorieën, en hare
toepassing op het staatkundig en sociale leven der
Nederlandsche natie."

In het voorjaar van 1897 pakte Gispén zijn
lezers door uit te pakken over eigen gewaarwor-
dingen en te vertellen hoe afbijterig hij zelf eerst
tegenover het nieuw opkomend Calvinisme ge-
stemd was.

Gelijk zooveel was ook hem, van kindsaf, inge-
scherpt, dat „de wijsheid dezer wereld" dwaas-
heid is bij God; dat de „natuurlijke mensch" niet
begrijpt de dingen die des Geestes Gods zijn, en
dat we we ons verstand „gevangen moeten leggen".

Toen hij echter met de geschiedenis een weinig
bekend werd, de geschiedenis der Christelijke leer-
stukken naging, eenig begrip kreeg van een Theo-
logische Encyclopaedie, kennis maakte met de ge-
schiedenis der wijsbegeerte, en iets meende te
vatten van de verschillende stelsels der groote
denkers uit den ouden en nieuwen tijd, en, in
verband daarmee, van de richtingen in de theo-
logie, vooral die van de middeleeuwen en van
onzen tijd, toen begreep hij, dat die Schriftwoor-
den toch een andere betekenis hadden en een
andere strekking, dan waarin zij, in de kringen der
ongeleerden, meestal opgevat worden. Maar het
ging hem onder alles naar het woord: die weten-
schap vermeerdert, vermeerdert smart.

Want hij kon niet anders zien of, wat men nu
het Calvinisme noemt, de geheele wereldbeschou-
wing der Gereformeerden, vond in de gansche
Christenheid geen enkel wetenschappelijk
verdediger meer. Het bestond nog wel, maar —
als sekte, als wereldbeschouwing, die uitsluitend
in de kringen der ongeleerden en der geringe
lieden een kwijnend bestaan voortsleepte. De stroom
van het eigenlijke, wetenschappelijke leven ging
buiten ons om, raakte althans ternauwernood onze
voeten. En roeping scheen het hem toe, om bui-
ten de legerplaats der smaadheid van Christus te
dragen, gesterkt door het woord: heeft ook iemand
van de oversten in Hem geloofd, of van de Fari-
zeën?

Uit dezen gemoedstoestand verklaart hij voor
zichzelf ook het wantrouwen, waarmede hij de
gerucht makende beweging in de Ned. Herv. Kerk
aanschouwde, die als echte, Gereformeerde, zich
aanmeldde. Hij hoorde van Evangelisten, die de
stof hunner prediking geheel uit het Hooglied
haalden en uit de Profetische boeken, en de men-
schen waarschuwden tegen de Remonstrantsche
leeringen, onder de Afscheidenen in onloop, en
tegen de gevaarlijke prediking in de afgescheiden
kerken, tegen de zonde der Afscheiding, en daarbij
wezen op de noodzakelijkheid van het weenen op
Sions vervallen muren en over de verbrekingen Jo-
zefs. En hij dacht zoo, de menschen strijden voor
een verloren zaak. Ze zijn een paar eeuwen te
laat op de wereld gekomen, en schijnen te moe-
nen, dat een kind der negentiende eeuw, aan
bloedarmoede lijdende, genezen zal worden, als
hij den pels van zijn overgrootvader aantrekt.

Maar Dr. Kuyper dan?

Ja, Dr. Kuyper!

Wat heeft Gispén zich wel moe gepeinsd op de
vraag: Wie is toch Dr. Kuyper, wat wil hij, wat
zal hij?

Er was zooveel in zijn schriften, dat hem aan-
trok, dat hem niet alleen schoon, maar onwederleg-
baar toescheen; en ook weder veel, dat hem veel-
eer afstootte, dat hem voorkwam te zijn een zich
schikken, zelfs in taal en stijl, naar het volk, dat
zoo gaarne tot de kinderkens gerekend wordt, maar
toch wijzer zich acht dan al zijne leeraren. Het
ging Gispén dikwerf, zooals de moderne dichter
een leek laat zeggen: „als ik mijn oogen sluit,
dan wil ik wel gelooven; maar als ik ze open doe,
komt weer de twijfel boven". Zelfs bij de oprich-
ting der Vrije Universiteit op Gereformeerden
grondslag, ofschoon hij de idee toejuichte en den
moed, die er zich in uitsprak bewonderde, kon
hij de gedachte niet kwijt raken: wie bij Calvin
blijft staan, maakt Rousseau onvermijdelijk.

En dan — die Doleantie!

Wat was zij anders dan een nadoen en na-
hoorsen van wat de Contra-Remonstranten, in de
17e eeuw, ondernamen, maar met dit verschil,
dat men toen doleerde tegen de overheidsmacht en
nu tegen de kerkbesturen, waaronder men ge-
boren was en leefde, en wat zou zij anders uit-
werken dan dat het aantal Protestantische Kerkge-
nootschappen in Nederland met één werd ver-
meerdert.

Gispén begreep in die dagen nog niet, dat Dr.
Kuyper niet bij Calvin bleef staan, maar van
Calvin uitging. Uitgang van de eeuwige, onver-
anderlijke en onvergankelijke beginselen, die de
groote Hervormer in de 16e eeuw, uit Gods Woord,
aan het licht bracht, en dat Dr. Kuyper niet was
copieerder van Calvin, maar regenerator van het
Calvinisme, van geheel de Gereformeerde levens-
beschouwing, waarvan de reformatie der kerk
slechts een deel, zij het ook een belangrijk deel,
uitmaakt. Dat die wedergeboorte van het Calvi-
nisme het geheele leven omvat, allereerst het
wetenschappelijke leven van den modernen tijd
raakt, en dat juist op dit gebied de strijd moet
gestreden, om verder die eeuwige beginselen, in
Gods Woord neergelegd en geopenbaard, in hare

toepasselijkheid voor de eischen, de nooden en
behoefden van den modernen tijd, aan te toonen
en te handhaven, tegenover den algemeenen tijd-
geest en de veelvuldige tegenspraak.

En ook begreep hij toen nog niet, dat er een
terrein was, waarop Scheiding en Doleantie elkan-
der konden ontmoeten en tot eenheid komen in de
hoogere en toch zoo eenvoudige gedachte, die niet
gezocht behoefde te worden, maar reeds voor
eeuwen gegeven was in de Belijdenis en Kerken-
ordering der Nederlandsche Gereformeerde Ker-
ken. En evenmin begreep hij de noodzakelijkheid
der wedergeboorte van onze Theologische School
en van geheel de opleiding tot het predikambt,
in verband met alles wat onze tijd vordert, en hoe
ook dit in verband stond met de groote, alles-
beheerschende gedachte, dat God, ook op het ge-
bied der wetenschap, tot Zijn eere kome, en dat
ook daar gelden de ordinantiën Gods en geen men-
schelijke inzichten.

„Of ik dat alles dan nu begrijp? Een weinig,
zou ik zeggen.

„Een weinig geloof ik nu te begrijpen, waarom
God de Heere, uit ons midden, een man als Dr.
Bavinck verwekt heeft; en waarom Hij een reeks
van jeugdige ambtgenooten vol geestdrift voor
het leven, zooals het thans is, heeft geroepen en
aangevoerd en toegerust, om te strijden voor het
geloof, eenmaal den heiligen overgeleverd.

„Zie, mijn vriend, als ik het naderend einde van
mijn ambtelijk leven vergelijk met het begin, dan
grijpt menigmaal verbazing mij aan, over wat ik
heb zien worden en vergaan. Maar bovenal is dan
in mijn hart een behoefte om te aanbidden, met
schaamte over kleingeloof en twijfelmoedigheid.
Dan zegt ook in mij een stem: onze God is won-
derlijk van raad en machtig van daad; Hij doet
groote dingen die men niet doorgrondt, won-
deren, die men niet tellen kan!"

RULLMANN.

OPVOEDING EN ONDERWIS

„Ouders en Onderwijzers".

Onder bovenstaande titel schreef de heer G. van
Veen een artikel in „Volksonwikkeling" van De-
cember 1930. Dat artikel werd dezer dagen over-
genomen in „Het Kind". Ik vind de gedachten
daarin uitgesproken van voldoende betekenis, om
ze ook onder de aandacht van onze lezers te bren-
gen. In de regel spreken we liever van gezin en
school, maar we kunnen de verhoudingen ook wel
eens zien in het licht van de personen, die aan
de kinderen arbeiden: ouders en onderwijzers.

Zeer merkwaardig vind ik al dadelijk de uit-
spraak, dat, wanneer onze schoolkinderen geen
andere beschutting zouden hebben dan de liefde
van de Staat, ze zouden moeten verkommeren.
De Staat is voor alles machtsinstituut. We eischen
van hem, dat hij zijn macht in het belang van de
volksgemeenschap gebruikt, maar wie van die Staat
zou eischen, dat hij de liefdevolle toewijding er bij
zal leveren, waarin slechts opvoeding en onder-
wijs gedijen, eischt het onmogelijke. De Staat en
de politiek überhaupt denken in de eerste plaats
in machtsverhoudingen — en dat is goed — maar
dat denken kan slechts tot dirigeren leiden; een
leiding in diepere zin, d.w.z. een die appelleert
aan wat de mensch „in 's harten grond" beweegt,
er zal wel niemand zijn, die deze van de Staat
verwacht.

'Is goed, dat we deze dingen eens goed met
elkaar overwegen, te meer, wanneer we deze te
hooren krijgen van een kant, die gewoonlijk wat
anders predikt. Vooral nu we met ons onderwijs
hoe langer hoe meer in de richting gedreven wor-
den van staatsbemoeiing en staatsverheersching,
nu is het zoo goed, dat we weten, hoe ook in de
kringen van onze tegenstanders de oogen er voor
opengaan, dat dit op armoede en verkommering
moet uitloopen. Onze strijd voor de vrije school
wordt op deze manier onmiskenbaar gerechtvaard-
igd en ontvangt er een nieuwe prikkel door. En
ook dat is noodzakelijk, want heel duidelijk ver-
toonen zich in de kringen van onze medestanders
de sporen van moedeloosheid, ook van gemis aan
helder inzicht van de koers, die we langzamer-
hand zijn ingeslagen. En nu moet een tegenstander
komen, die eens kort en bondig zegt, hoe totaal
onvoldoende de Staat is, om ons een aan alle
eischen beantwoordend onderwijs te verschaffen.

Er komt een tweede font bij. De onderwijzers ge-
voelen zich niet als de plaatsvervangers en mede-
arbeiders van de ouders. Van Veen voelt, dat er
is een antithese tusschen de onderwijzers en de
meest bewuste elementen der ouders, een anti-
these, die veel dieper en scherper is dan velen
vermoeden en die in hoofdzaak haar oorsprong
vindt in een voorloopig nog zeer onrijpe geestes-
houding van de onderwijzers, die niet begrijpen,
aan welke voorwaarden zij hebben te voldoen,
om de school tot een populaire instelling te maken.
Ze hebben niet alleen verzuimd, het contact met
de ouders te zoeken, maar zij hebben zelfs de

gezagsstructuur in de school vernield, omdat het
autoritaire hoofd als natuurlijke vijand beschouwd
en behandeld werd; er ontstond zelfs een vijan-
dige stemming tegenover autoriteiten en tegenover
ouders, die samenwerking met de school zochten
door middel van het instituut oudercommissies.
Hij noemt dat allemaal een gevolg van de indivi-
dualistische overprikkeling van de onderwijzers,
die men nog wekelijks in hun pers waarneemt.
O, zoo ongerust zijn ze over „ouder-inmenging"
en de ouderavonden zijn ze vrijwel algemeen on-
vriendelijk gezind. Daarom is de vraag gewettigd,
of het geen bewijs is van de grootere vitaliteit van
het bijzonder onderwijs, dat de ouderavonden daar
zooveel beter slagen.

Van Veen blijft voorstander van de Openbare
School, maar hij wil probeeren, haar gezond te
maken. Welnu, hoe beter die school wordt, hoe
liever het ons zal zijn. We willen van hem aan-
nemen, dat wij met onze scholen op de goede weg
zijn. We hebben te waken tegen alle inzinking en
afglijding, waarvan zich ook de sporen bij ons
vertoonen. We willen God danken, dat Hij onze
vaderen getrouw gemaakt heeft, de strijd aan te
binden en door te zetten voor de vrije school,
waarin het beginsel tot uiting komt, dat de school
aan de ouders behoort. Dat beginsel aanvaarden
we nog en wanneer de teekenen der tijden ons niet
bedriegen, zal dat beginsel van betekenis worden,
ook voor de moeilijkheden, waarvoor de overheid
met het onderwijs staat. Hoe meer zij zich kan
terugtrekken, hoe duidelijker de volkskracht uit-
komt, die de school maakt tot een populaire in-
stelling.

Gr.

G. MEIMA.

OVER HET HOOGGLIED

Zonder mij uit te spreken over een kwestie, die meer
studie vraagt, dan ik er aan geven kon, tot nu toe,
neem ik over wat het „Geref. Jongelingsblad" schrijft:

I. Verschillende zienswijzen.

A. Wat het Hooglied niet is.

1. Het Hooglied is niet:

- a. een verzameling van minneliederen of brui-
lofszangen, aan het Syrische landleven ont-
leend;
- b. ook niet een verheerlijking van het huwelijk
met één vrouw tegenover en boven de veel-
wijverij aan Salomo's hof, al wordt bijv. in
6:9 de gedachte van het monogame huwelijk
als ideaal geteekend. Vraag 1.

2. De Joodsche opvatting:

- a. ziet in het Hooglied een allegorie (wat dat
ist) waarin de wederzijdsche liefde tusschen
Jehovah en Israël wordt geteekend, Salomo =
Jehovah, Sulammith = Israël;
- b. de samenspraken in het boek krijgen dan een
geestelijke betekenis;
- c. deze opvatting sluit zich aan bij profetieën
als Jes. 54:5; 62:5; Jer. 11:2; 3:1-5; Ezech.
16; 23; en heel de profetie van Hosea.

3. De Christelijke opvatting:

- a. sloot zich sinds Origenes (185-254) bij de
Joodsche opvatting aan met dien verstande,
dat
- b. hier uitsluitend sprake zou zijn van de ver-
houding tusschen de kerk van Christus als
bruid en haar Heiland als Bruidegom of
- c. tusschen de menschenziel en den levenden
God;
- d. welke opvatting steun zoekt in uitspraken der
Apostelen, die de verhouding tusschen Christus
en Zijne Gemeente in dezelfde beelden teken-
den, 2 Cor. 11:2; Ef. 5:22-23; Op. 19:7;
21:2; vgl. Mt. 9:15; Joh. 3:29;
- e. echter vindt deze opvatting in het Hooglied
zelve geen enkel bewijs; de echte, reine, men-
schelijke liefde, die daar spreekt, mag niet
maar zonder meer vergeestelikt worden.

B. Schrijver en hoofdfiguren.

1. De Schrijver:

- a. is volgens Joodsche en Christelijke traditie
altoos Salomo geweest, waarvoor in de Heilige
Schrift echter nergens bewijs te vinden is;
- b. het staat niet vast, dat het opschrift van het
Hooglied in de Hebreeuwsche taal wil zeggen,
dat Salomo de schrijver is; dat opschrift kan
ook betekenen, dat het een lied over Salo-
mo is of aangaande Salomo of dat het op
Salomo betrekking heeft;
- c. de inhoud steunt op verschillende plaatsen die
opvatting; zie 1:5; 3:7, 9, 11; 8:11, 12, welke
uitspraken moeilijk van Salomo zelf afkom-
stig kunnen zijn, terwijl uit 6:4 af te leiden
is, dat het Hooglied eerst in later tijd is ge-
dicht;
- d. echter blijft daarom de waarde en beteeke-
nis van dit boek als door Gods Geest geïn-
spireerd van volle kracht; daarover beslist,
evenmin als bij Prediker, de vraag, wie een
boek schreef.

2. Men neemt aan twee of drie hoofdfiguren;

- a. twee hoofdfiguren en wel Salomo en Sulam-
mith; zoo dacht ook de traditie; zie hieronder:
II A.